

گاهنامه خبری – تحلیلی «آفریقا»

شماره ۱۵

نیمه دوم آبان ۱۳۹۹

صاحب امتیاز: مرکز مطالعات آفریقا (دانشگاه تربیت مدرس)

مدیر مسئول: دکتر سیروس احمدی نوحدانی

سردبیر: دکتر میثم میرزائی تبار

مدیر اجرایی: دکتر مجید رسولی

سرمقاله

به نام خدا

نقش تعاملات و همراستایی در زنجیره‌های تأمین ایران و آفریقا

در هر زنجیره تأمین^۱ سه جریان اصلی کالا، سرمایه و دانش، شکل‌دهنده آن هستند. شکل‌گیری زنجیره‌های تأمین بر پایه تعاملات^۲ است. ایجاد و شکل‌دهی تعاملات زنجیره‌های کسب‌وکار با کشورهای قاره آفریقا نیاز به وجود همراستایی^۳ در این حوزه دارد؛ و همراستایی برای اجرای زنجیره تأمین مختلف دارای نقشی اساسی است. نقش آفرینی آفریقا در زنجیره تأمین مرتبط با ایران، و ایران در آفریقا نیاز به این همراستایی دارد و به نظر می‌رسد عدم وجود این همراستایی یا منجر به عدم شکل‌گیری تعاملات مناسب می‌شود، یا اگر هم شکل بگیرد، پایدار نخواهد بود و یا حداقل اینکه بهینه انجام نخواهد شد. همراستایی زنجیره‌های تأمین مختلف صنعت و خدمات شامل گردشگری، کشاورزی، معادن، صنایع فلزی و فناوری اطلاعات و ارتباطات، مواد غذایی، نساجی و دارویی در حوزه‌های ذیل قابل اعمال است:

۱- **همراستایی فناوری، فناوری اطلاعات و ارتباطات:** سرعت صنعتی شدن و رشد فناوری در آفریقا در حال افزایش و شکاف زیرساختی در حال کاهش است که این ناشی از سرمایه‌گذاری‌ها در زیرساخت‌ها است. در این حوزه، کشف سازوکارهای فناوری در آفریقا متفاوت است. در آفریقای جنوبی که پیشرفت‌هایی در صنعت مخابرات و فناوری اطلاعات داشته و همکاری‌های سطح بالایی با ایران دارد، در حوزه زیرساخت فناوری‌های گردشگری قدرتمند ظاهر شده است و با وجود این همراستایی می‌توان زنجیره‌های تأمین را با مشارکت بیشتری طراحی و انجام داد.

سرمایه‌گذاری‌ها در غرب آفریقا به ویژه در نیجریه و غنا در حوزه‌های صنایع بالادست و پایین دست نفت افزایش یافته است. این کشورها نیازمند سرمایه‌گذاری در فناوری‌های مرتبط و نیز تربیت نیروی انسانی متخصص هستند. در گینه نیز نیاز به فناوری‌های بخش معدن قابل توجه است. در این حوزه به نظر می‌رسد همراستایی فناوری نقشی اصلی در پیکربندی زنجیره تأمین را ایفا می‌کند. حوزه فناوری پتانسیل بالایی برای دیجیتالی شدن دارد که در آفریقا در حال رشد است و این موضوع می‌تواند در تعاملات ایران با این قاره مؤثر باشد.

۲- **همراستایی فرهنگی:** همراستایی فرهنگی بین ایران و آفریقا در حوزه زبان و ارتباطات قابل توجه است. زبان فرانسه، عربی، انگلیسی و دیگر زبان‌های رایج می‌تواند در جاهایی هم مانع و هم تسهیل‌گر این همراستایی باشد. مانع دیگر این همراستایی سطح سواد است. به علت سطح پایین سواد آکادمیک و سطح پایین توسعه رسانه در آفریقا، پیام مرتبط با کسب و کارها به خوبی منتقل نمی‌شود که این امر موجب ضعف در فعالیت‌های تبلیغاتی و بازاریابی می‌شود. در این راستا می‌توان اشاره کرد که تحصیلات و مهارت‌های تخصصی در آفریقا پایین بوده و عمدتاً با وجود نیاز بالا، عرضه استعدادها و مهارت‌های نیروی انسانی مورد نیاز کم است. جمعیت ۱,۲ میلیارد

¹ Supply Chain

² Collaborations

³ Alignment

نفری آفریقا تا ۲۰۳۰ به ۱,۷ میلیارد نفر می‌رسد که حدود ۸۰ درصد این افزایش جمعیت در شهرها صورت می‌گیرد. این شهرنشینی می‌تواند در حوزه ارتقاء پتانسیل‌های رسانه تأثیرگذار باشد و فرصتهایی برای ایران ایجاد می‌کند. با وجود این، زنجیره‌های تأمین عرصه رقابت است و همین فرصت برای رقیبان دیگر از جمله اروپا، چین، کشورهای عرب منطقه غرب آسیا نیز وجود دارد. در حوزه عرضه و تقاضای نیروی کاری در آفریقا بین مهارت‌ها و دانش و بازار کار عدم تعادل (Mismatch) قابل ملاحظه‌ای وجود دارد و توسعه نظام‌های دانشگاهی و مشارکت ایران در این حوزه می‌تواند تأثیرگذار باشد.

۳- هم‌راستایی مالی و اقتصادی: تحریم‌ها، ایران را از برخی زنجیره‌های تأمین خارج کرده و بازار پولی و مالی

ایران - که در زنجیره تأمین بسیار نقش‌آفرین هستند - تا حدی از این زنجیره خارج است. بازار مالی و اقتصادی آفریقا ممکن است ضعیف باشد اما ذی‌نفعان و نقش‌آفرینان این بازار، نظام‌های مالی اقتصادی پیوسته و با تعاملات بالایی دارند و نقش‌آفرینی صنعت ایران نیاز به بانک و تسهیل جریان‌های مالی و پولی این زنجیره دارد. با خروج دونالد ترامپ از ریاست جمهوری آمریکا، انتظار می‌رود از شدت تحریم‌ها کاسته شده و فرصت بیشتری برای ارتقای هم‌راستایی مالی و اقتصادی ایجاد شود. در چند سال گذشته نیز به ۲۰۰ میلیون مشتری حقیقی جدید در قاره آفریقا اضافه شده است و بنابراین بازار رو به رشدی در این برهه زمانی وجود دارد.

همان‌گونه که پیشتر بیان شد، جمعیت ۱,۲ میلیارد نفری تا ۲۰۳۰ به ۱,۷ میلیارد نفر می‌رسد و حدود ۸۰ درصد این افزایش جمعیت در شهرها صورت می‌گیرد. از طرف دیگر، میزان هزینه‌کرد جمعیت آفریقا تا ۲۰۳۰ با بیش از ۵۰ درصد پیش‌بینی می‌شود. مواد غذایی، دارو، خدمات مالی، سلامت و تحصیلات سهم اصلی هزینه‌کرد را خواهد داشت. براساس گزارش نشریه هاروارد بیزینس ریویو (Harvard business review) با توجه به نوع صنایع، ویژگی‌های جمعیت شناختی و روندهای موجود، می‌توان ۶ حوزه ذیل را به عنوان حوزه‌هایی با بیشترین فرصت رشد یا با فضای سفید سرمایه‌گذاری در آفریقا نام برد: عمده‌فروشی و خرده‌فروشی؛ فرآوری محصولات کشاورزی و غذایی؛ سلامت و دارو؛ خدمات مالی؛ تولیدات سبک (Light Manufacturing)؛ و ساخت و ساز.

با توجه به افزایش جمعیت و درآمد و شهرنشینی در آفریقا و اینکه کشورهای آفریقایی در حال حاضر یک سوم محصولات غذایی و نوشیدنی‌های فرآوری‌شده را در قالب واردات از خارج تأمین می‌کنند، لذا نیاز به این موارد با افزایش روبرو خواهد شد. آفریقا تا سال ۲۰۲۵ در بخش تولید، خروجی خود را تقریباً دو برابر خواهد کرد که ۷۵ درصد از این رشد مرتبط با تقاضای موجود در آفریقا است.

پیش‌بینی می‌شود که آفریقا تا سال ۲۰۳۴ نیروی کار بیشتری نسبت به چین و هند داشته که می‌تواند فرصتی مناسب برای سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت در زمینه‌های مختلف باشد. همچنین به دلیل وجود منابع انرژی (مانند نفت) و سایر منابع طبیعی، می‌توان تولید کم‌هزینه را در آفریقا متصور بود. تمامی این موارد سرمایه‌گذاری در حوزه‌های ذکرشده به همراه نقش صنعت آموزش در آفریقا را پررنگ‌تر می‌کند. بیان این موارد، حاکی از وجود پتانسیل بسیار قوی برای ارتقا هم‌راستایی مالی و اقتصادی برای زنجیره‌های تأمین موجود در ایران و آفریقا است.

۴- **همراستایی راهبردی:** همراستایی راهبردها و تاکتیک‌های بازرگانی بسیار مهم است. متأسفانه داده‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی که تحلیل‌های مناسبی از نیاز مصرف‌کننده در آفریقا نشان دهد، وجود نداشته و یا ضعیف هستند. تاکتیک‌ها و راهبردهای بازرگانی در آفریقا نیاز به بررسی بیشتر دارد و البته به دلیل وضعیت خاص این قاره نمی‌توان به‌طور دقیق برای تمام کشورهای آن راهبردهای یکسانی را در نظر گرفت. درباره ایران نیز شرایط تحریمی، چشم‌انداز صنعت را متأثر کرده است و تبیین این همراستایی می‌تواند تأثیرگذار باشد.

۵- **همراستایی ساختاری و فرآیندی:** در هر زنجیره تأمین، همراستایی فرآیندهای کاری و ساختار صنعت، شکل‌دهنده تعاملات بهتر در زنجیره‌های تأمین است. گونه‌شناسی مناسبی از نوع بنگاه‌داری در آفریقا لازم و ضروری است. این گونه‌شناسی می‌تواند در حوزه اندازه، نوع کار، دیجیتال و غیردیجیتال صورت گیرد. نوع فرآیندهای حاکم، میزان مستندسازی فرآیندی و توجه به استانداردهای موجود در این زمینه می‌تواند بسیار تأثیرگذار باشد. در این موضوع، باید مشخص شود که کدام کشورها رشد بیشتری در سال‌های آینده خواهند داشت.

نتیجه آنکه ورود به فعالیت‌های منسجم و با ارزش‌افزوده بالا در قاره آفریقا و فعالیت‌های مبتنی بر برد - برد طرفین، سطح مناسبی از همراستایی را می‌طلبد تا بر پایه آن تعاملات زنجیره‌ای تأمین به صورت مناسب‌تری پیش رود.

دکتر علی رجب زاده

عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس و مدیر گروه اقتصادی مرکز مطالعات آفریقا

اخبار و گزارش‌های خبری

گزارشی جدید از میزان تجارت ایران با آفریقا + اقلام صادراتی و وارداتی

اسید، پسته، انواع گل برای مصارف عطرسازی، شیر و عصاره شیرین بیان، تجهیزات پزشکی و دانه‌ها و میوه‌های روغنی در شمار اقلام صادراتی ایران گزارش شد. وی افزود: انواع بذر، چربی و روغن نباتی، کلر و اسانس مواد شوینده، قطعات یدکی خودروهای صنعتی، لنت کلاچ، ظروف بسته‌بندی، تجهیزات پزشکی، دانه کنجد، توتون و تنباکو، انواع ورق و رول صنعتی اقلام وارداتی بود.

لطیفی تصریح کرد: قاره آفریقا با ۵۴ کشور دومین قاره وسیع جهان محسوب می‌شود که با ۱,۳ میلیارد نفر جمعیت در مقایسه با میانگین جهانی، نرخ رشد بالایی دارد و به همین دلیل به عنوان یکی از بازارهای بالقوه آتی جهان به شمار می‌رود.

وی افزود: البته این قاره سهم کمتر از سه درصد از تجارت جهانی را به خود اختصاص داده است، اما ظرفیت بسیار زیادی برای افزایش مبادلات برای ایران دارد.

لازم به ذکر است که هفت ماهه نخست سال ۱۳۹۹ حجم صادرات بالغ بر ۸۵ میلیون تن بود و ارزش کل تجارت خارجی کشور به ۳۸ میلیارد و ۲۷۸ میلیون دلار رسید.

سهم صادرات از کل تجارت خارجی ۶۵ میلیون و ۵۷۳ هزار تن به ارزش ۱۸ میلیارد و ۲۳۸ میلیون دلار و سهم واردات ۱۹ میلیون و ۳۳۲ هزار تن به ارزش ۲۰ میلیارد و ۴۰ میلیون دلار بود که از کل واردات در این مدت ۱۳,۸ میلیون تن مربوط به کالاهای اساسی است.

منبع: خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)، سهم ۱۸۰ میلیون دلاری آفریقا از تجارت خارجی ایران، ۲۷ ابان

در: www.irna.ir/news/84113718

«سید روح اله لطیفی»، دبیر شورای اطلاع‌رسانی گمرک گفت: ایران در هفت ماهه ۱۳۹۹ با ۲۷ کشور آفریقا تجارت داشته که وزن مبادلات تجاری بالغ بر ۹۵۹ هزار و ۸۴۸ تن (۱۸۰ میلیون و ۴۳۲ هزار و ۱۶۱ دلار) است. وی با بیان اینکه، این حجم تجارت در شرایط تحریم‌های ظالمانه آمریکا و شیوع کرونا انجام شد، افزود: سهم صادرات محصولات ایرانی به آفریقا ۹۵۱ هزار و ۵۴۹ تن (۱۶۰ میلیون و ۱۱۳ هزار و ۴۵۲ دلار) بود، در حالی که میزان واردات ایران از آفریقا، ۸ هزار و ۲۹۹ تن (۲۰ میلیون و ۳۱۸ هزار و ۷۰۹ دلار) را به ثبت رسانده است. لطیفی گفت: ایران با ساحل‌عاج، کامرون، جیبوتی، الجزایر، مصر، غنا، گینه، کنیا، لیبی، مراکش، مالی، ماکائو، موریتانی، موریس، موزامبیک، نیجریه، سودان، سنگال، سومالی، توگو، تانزانیا، اوگاندا، آفریقای جنوبی، زامبیا، اتیوپی، تونس و رواندا روابط تجاری داشته است. وی افزود: بیشترین واردات ایران از آفریقا از زیمبابوه با ۷۲۳ تن کالا (۵ میلیون و ۷۵۵ هزار دلار) بود و سپس غنا با ۵ میلیون و ۵۵۶ هزار و ۴۸۰ دلار و آفریقای جنوبی با ۳ میلیون و ۵۹ هزار و ۶۵۶ دلار قرار دارند.

به گفته وی، بیشترین صادرات ایران به غنا با ۱۹۶ هزار و ۵۷۸ تن (۵۲ میلیون و ۸۱۳ هزار و ۵۱۵ دلار) و سپس کامرون با ۲۲ میلیون ۸۵ هزار و ۲۸۵ دلار و کنیا با ۲۱ میلیون و ۲۶۸ هزار و ۱۰۹ دلار ثبت شد.

دبیر شورای اطلاع‌رسانی گمرک گفت: دوغ، شیر، خامه و لبنیات، انواع خرما، خمیرهای غذایی و خوراکی، گچ و سیمان، کربن، انواع صفحه و ورق فلزی، تجهیزات ساختمانی، شیشه، انواع میله‌های آهنی، آلومینیوم، انواع

تحلیل یک مدیر کل سازمان توسعه تجارت از تجارت خارجی ایران با آفریقا

عطرسازی، شیر و عصاره شیرین بیان، تجهیزات پزشکی و دانه‌ها و میوه‌های روغنی است.

پیلتن گفت: همچنین کالاهای وارداتی ایران از آفریقا نیز شامل انواع بذر، چربی و روغن نباتی، کلر و اسانس مواد شوینده، قطعات یدکی خودروهای صنعتی، لنت کلاچ، ظروف بسته بندی، تجهیزات پزشکی، دانه کنجد، توتون و تنباکو، انواع ورق و رول صنعتی بوده است.

وی افزود: علاوه بر تحریم‌های یک‌جانبه و کرونا، ناشناخته بودن بازارهای آفریقا و هزینه‌های بالای بازاریابی و حضور مستقیم در بازار، عدم نگرش بلندمدت بخش‌های دولتی و خصوصی در مورد بازار آفریقا و برخی مشکلات کشورهای آفریقایی مانند بی‌ثباتی‌های اقتصادی و سیاسی و عدم توانایی مالی مناسب از جمله دلایل پایین بودن سطح روابط تجاری ایران و آفریقا است.

پیلتن تصریح کرد: سازمان توسعه تجارت ایران در تلاش است با استفاده از ظرفیت‌های سفارتخانه‌های ایران در کشورهای آفریقایی، ضمن معرفی توانایی‌های صادراتی کشور به جوامع تجاری آفریقایی و اطلاع رسانی فرصت‌ها و زمینه‌های صادرات به کشورهای آفریقایی و همچنین تشویق مبادله هیات‌های تجاری و مشارکت‌های نمایشگاهی و همچنین پیگیری تشکیل شوراهای مشترک بازرگانی نسبت به برقراری ارتباط مستقیم میان بخش‌های خصوصی در ایران با این کشورها اقدام کنند.

وی افزود: پیگیری ایجاد زیرساخت‌های تجاری با کشورهای آفریقایی بویژه راه اندازی خطوط منظم حمل دریایی کالا و همچنین حمایت از تأسیس مراکز تجاری توسط بخش خصوصی از برنامه‌های سازمان توسعه تجارت ایران در این زمینه است.

مدیرکل دفتر عربی و آفریقایی سازمان توسعه تجارت ایران همچنین در مورد تهاوت با کشورهای آفریقایی گفت:

فرزاد پیلتن، مدیرکل دفتر عربی و آفریقایی سازمان توسعه تجارت ایران با تحلیل تجارت خارجی با آفریقا در ۷ ماهه ۱۳۹۹ گفت: براساس آمارهای گمرک جمهوری اسلامی ایران، صادرات محصولات ایرانی به آفریقا در ۷ ماهه ۱۳۹۹ حدود ۹۵۱ هزار و ۵۴۹ تن معادل ۱۶۰ میلیون دلار بوده است که نشان می‌دهد با وجود تحریم‌های شدید و یک‌جانبه آمریکا و شیوع کرونا، تجارت ایران و آفریقا با وجود کاهش نسبت به دوره مشابه سال قبل، توانسته است به حیات خود ادامه دهد.

وی یادآور شد: در مدت مشابه سال ۱۳۹۸ صادرات ایران به کشورهای فوق حدود ۱ میلیون و ۵۳۸ هزار تن برابر با ۳۶۶ میلیون دلار بوده است.

پیلتن افزود: در بازه زمانی مذکور غنا با ۵۲ میلیون دلار، کامرون با ۲۱ میلیون دلار، آفریقای جنوبی با ۱۷ میلیون دلار، سومالی با ۱۱ میلیون دلار و آنگولا با حدود ۸ میلیون دلار و موزامبیک با ۳,۸، تانزانیا با ۳,۵ میلیون دلار، کنیا با ۳,۲، ساحل عاج با ۲,۲ میلیون دلار و الجزایر با ۱,۹ به ترتیب در رتبه‌های اول تا دهم صادرات ایران به آفریقا قرار داشته‌اند.

وی گفت: واردات از کشورهای آفریقایی نیز حدود ۸ هزار و ۲۹۹ تن و برابر با ۲۰ میلیون دلار بوده است.

پیلتن تصریح کرد: این آمارها نشان می‌دهد که طرف‌های اصلی وارداتی ایران در آفریقا به ترتیب زیمبابوه با ۵,۷ میلیون دلار، غنا با ۵,۵ میلیون دلار و آفریقای جنوبی با ۳ میلیون دلار بوده‌اند.

وی افزود: کالاهای عمده صادراتی ایران به آفریقا نیز شامل دوغ، شیر، خامه و لبنیات، انواع خرما، خمیرهای غذایی و خوراکی، گچ و سیمان، کربن، انواع صفحه و ورق فلزی، تجهیزات ساختمانی، شیشه، انواع میله‌های آهنی، آلومینیوم، انواع اسید، پسته، انواع گل برای مصارف

انجام مبادلات تهاتری میان ایران و کشورهای آفریقایی و همچنین همکاری در قالب کشت فراسرزمینی و صدور خدمات فنی و مهندسی از دیگر زمینه‌های همکاری میان ایران و قاره آفریقا محسوب می‌شود.

منبع: خبرگزاری کار ایران (ایلنا)، ۱۶۰ میلیون دلار صادرات هفت ماهه ایران به آفریقا/ تاسیس مراکز تجاری توسط بخش خصوصی در قاره سیاه، ۲۹ آبان ۱۳۹۹. در: <https://www.ilna.news/fa/tiny/news-998087>

تقدیم استوارنامه سفیر جمهوری اسلامی ایران به رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی

آقاجعفری پیش از این، دستیار وزیر خارجه و مدیرکل وزارت امور خارجه در امور آفریقا بوده است. وی به جای «محسن موحدی قمی» عهده‌دار سفارت ایران در آفریقای جنوبی شد.

منبع: خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)، سفیر ایران استوارنامه خود را تقدیم رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی کرد، ۳۰ آبان ۱۳۹۹. در: www.irna.ir/news/84116702

«مهدی آقاجعفری» سفیر جدید جمهوری اسلامی ایران در پرتوریا ۲۹ آبان ۱۳۹۹ استوارنامه خود را تقدیم «سریل راماپوزا» رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی کرد.

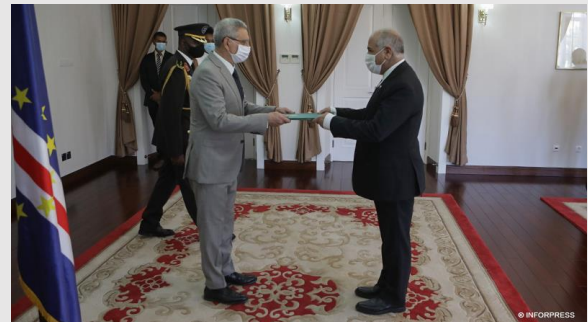

سفیر آکر دیته ایران استوارنامه خود را تقدیم رئیس‌جمهور دماغه سبز کرد

ایران، در ادامه با خورخه پدرو موریسیو دوس سانتوس، رئیس‌مجلس ملی دماغه سبز ملاقات کرد و در خصوص راهکارهای تقویت همکاری‌های پارلمانی بین جمهوری اسلامی ایران و دماغه سبز گفتگو کرد. دکتر دهشیری در روز دوم اقامت در پرایا، با خورخه کارلوس فونسکا، رئیس‌جمهور دماغه سبز ملاقات کرد و ضمن تسلیم استوارنامه و همچنین اشاره به توانمندی‌های ایران در حوزه‌های مختلف، بر آمادگی جمهوری اسلامی ایران برای توسعه روابط با آن کشور تأکید کرد.

منبع: سفارت جمهوری اسلامی ایران در داکار، عزیمت سفیر جمهوری اسلامی ایران به کشور دماغه سبز جهت تسلیم استوارنامه، ۲۲ آبان ۱۳۹۹. در: <https://b2n.ir/758588>

دکتر محمدرضا دهشیری، سفیر جمهوری اسلامی ایران در سنگال و سفیر آکر دیته ایران در دماغه سبز (کیپ ورد) به منظور تسلیم استوارنامه و ملاقات با مقامات بلندپایه کبو وردی، ۲۰ آبان ۱۳۹۹ به پرایا سفر کرد.

وی نخست، با لوئیز فیلیپ لوپز تاوارز، وزیر خارجه دماغه سبز ملاقات کرد و ضمن تقدیم رونوشت استوارنامه، در خصوص مناسبات دوجانبه بحث و گفتگو کرد. سفیر

بازگشت ۸ ملوان ایرانی از تانزانیا و تلاش برای آزادی ۱۴ صیاد در بند الشباب و ۲۲ صیاد دیگر

خود، خانواده و همچنین دستگاه دیپلماسی کشور بوجود خواهند آورد و لازم است در این زمینه آموزش‌هایی توسط دستگاه‌های ذیربط به آنان داده شود.

تلاش برای آزادی صیادان دیگر

رحمدل بامری، معاون استاندار سیستان و بلوچستان و فرماندار ویژه چابهار هم در این زمینه گفت: هشت صیاد در بند تانزانیا با تلاش وزارت خارجه وارد چابهار شدند و تلاش‌ها برای آزادی ۱۴ صیاد در بند الشباب ادامه دارد. وی بیان کرد: با تلاش و رایزنی وزارت خارجه به ویژه سفارت جمهوری اسلامی ایران در تانزانیا، هشت صیاد در بند دولت این کشور هفته گذشته آزاد و به تهران بازگشتند و امروز به وسیله اتوبوس وارد چابهار شدند.

بامری افزود: بنا بر اعلام وزارت خارجه، هنوز ۲۲ صیاد دیگر که دولت تانزانیا ادعا می‌کند به صورت غیرقانونی وارد آب‌های این کشور شدند در زندان هستند که انتظار می‌رود سریعتر آزاد شوند.

معاون استاندار سیستان و بلوچستان و فرماندار ویژه چابهار تصریح کرد: همچنین ۱۴ صیاد دیگر هم از سال ۹۴ تاکنون در اسارت گروهک تروریستی الشباب هستند که متأسفانه به دلیل اسارت آن‌ها در یک گروهک، موجب آزادی شان سخت و پیچیده شده است.

بامری خاطرنشان کرد: با این حال تلاش‌های مختلف از سوی دستگاه‌های مختلف برای آزادی این صیادان ادامه دارد و امیدواریم به زودی خبرهای خوبی در این حوزه هم بشنویم.

منبع: خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، ۸ ملوان ایرانی آزاد شده از تانزانیا وارد چابهار شدند، ۲۶ آبان ۱۳۹۹. در:

<https://www.isna.ir/news/9>

رئیس دفتر نمایندگی وزارت امور خارجه در منطقه آزاد چابهار گفت: هشت ملوان ایرانی سیستان و بلوچستانی پس از چهار سال تلاش و رایزنی در دارالسلام تانزانیا آزاد و پس از بازگشت به میهن اسلامی وارد چابهار شدند.

حمیدرضا طوسی رئیس دفتر نمایندگی وزارت امور خارجه در منطقه آزاد چابهار در این رابطه گفت: در چهار سال گذشته سفارت جمهوری اسلامی ایران در دارالسلام تلاش‌های زیادی را برای آزادی زندانیان به عمل آورد و در این راستا دیدارها و ملاقات‌های بسیاری با رئیس جمهور، رئیس دیوان عالی کشور و دیگر مقامات قضایی تانزانیا توسط سفیر کشورمان انجام شد.

رئیس دفتر نمایندگی وزارت امور خارجه در منطقه آزاد چابهار ادامه داد: با آزاد شدن این ملوانان و برگشت آنان به کشور حدود ۲۲ صیاد زندانی در آن کشور داریم که امیدواریم پیگیری‌های به عمل آمده موجب تسریع در فرایند رسیدگی قضایی به پرونده آنان و شاهد آزادی همه ملوانان باشیم.

وی اظهار کرد: صیادان باید توجه داشته باشند رفتارهای مجرمانه و همچنین تجاوز به حریم و قلمرو آب‌های ساحلی کشورها جرم محسوب شده و مشکلاتی را برای

افتتاح نمایشگاه محصولات خانگی و اداری جمهوری اسلامی ایران در نیجر

معمولاً از نمایشگاه جمهوری اسلامی ایران به دلیل قیمت مناسب استقبال خوبی به عمل می‌آید. برگزاری نمایشگاه‌های فروش محصولات کشورمان علاوه بر کمک به رشد اقتصادی باعث آشنایی با محصولات ایرانی و در نهایت باعث افزایش صادرات غیر نفتی می‌شود. این دومین حضور کالاهای ایرانی در نمایشگاه یاد شده است.

منبع: پرتال معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه، دومین نمایشگاه محصولات خانگی و اداری جمهوری اسلامی ایران در نیجر، ۱۳۹۹/۰۸/۲۷. در: <https://b2n.ir/934818>

دومین نمایشگاه محصولات خانگی و اداری ایران در سالن بزرگ استادیوم نیامی، پایتخت نیجر افتتاح شد.

نمایشگاه محصولات خانگی و اداری محمد به علت شیوع کرونا با تاخیری ۸ ماهه از دوشنبه ۱۹ آبان ۱۳۹۹ (۲۰۲۰/۱۱/۰۹) آغاز به کار کرد. مدت این نمایشگاه یک ماه و قابل تمدید تا دو ماه است. در این نمایشگاه، علاوه بر محصولات اداری و خانگی، شیرآلات، لوازم بهداشتی، لوستر، وسایل الکترونیکی و فرش ماشینی، مبلمان، ظروف چینی و آرکوپال، تابلو فرش و لوازم تزئینی منزل و نقره و بدلیجات به نمایش و فروش گذاشته شده است.

برنامه‌ریزی برای توسعه سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اقتصادی ترکیه در آفریقا

وی اظهار داشت: با ابتکار رجب طیب اردوغان، ترکیه از سال ۲۰۰۲ همکاری‌های خوبی با کشورهای آفریقایی را آغاز کرد. ما در آنجا نه تنها از طریق آژانس تیکا، بلکه به عنوان بخش خصوصی نیز بسیار فعال هستیم. اؤزدمیر با اشاره به اینکه با دانشگاه‌ها همکاری می‌کند، گفت: ما دانشجویان جوان را انتخاب و امکان اشتغال آنها در فرودگاه سنگال یا مناطق دیگر آفریقا را فراهم می‌کنیم. همچنین از زنان نیز حمایت می‌کنیم. باید از زنان تا زمانی که شاهد برابری واقعی بین زن و مرد باشیم حمایت کنیم.

در نشست مجازی اقتصادی ترکیه و آفریقا (TABEF) با حضور رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور و رخسار پکجان، وزیر اقتصاد ترکیه بر گسترش حضور شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران این کشور در آفریقا تأکید شد. ابرو اؤزدمیر، عضو هیئت مدیره سازمان روابط اقتصادی خارجی (DEİK) و رئیس شرکت سرمایه‌گذاری «لیماک» در این نشست با بیان اینکه می‌خواهند بر جنوب صحرای آفریقا متمرکز شوند، گفت: ما به عنوان شرکت‌های پیمانکاری ترکیه آن طور که باید فعال نیستیم و آفریقا بازار هدف ماست.

برنا گوژباشی، رئیس امور هماهنگی سازمان روابط اقتصادی خارجی نیز با اشاره به اینکه بیشترین مشارکت زنان در شورای همکاری‌های آفریقایی است، اظهار داشت: تاجران زن ترک در آفریقا به ویژه در بخش‌های خاص حضور فعالی دارند. در حال حاضر از جمعیت ۱,۳ میلیارد نفری آفریقا، زنان ۶۲ درصد فعالیت‌های اقتصادی در این قاره را انجام می‌دهند. علاوه بر این، مشارکت زنان در فرایندهای تصمیم‌گیری در قاره نیز در حال افزایش بوده و حضورشان در سیاست افزایش یافته است. وی افزود: با هدف تشویق و افزایش حضور زنان کارآفرین

امروز اولین قدم را با برگزاری بستر گفتگوی رهبری زنان ترکیه-آفریقا برداشتیم و امیدواریم پس از گذار از بحران و ویروس کرونا شاهد حضور گسترده آنان در سومین مجمع اقتصادی اقتصادی ترکیه و آفریقا که در سوم آوریل ۲۰۲۱ در استانبول برگزار خواهد شد، باشیم.

منبع: TRT فارسی، سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اقتصادی ترکیه در آفریقا گسترش می‌یابد، در: ۲۰۲۰/۱۱/۲۱

<https://www.trt.net.tr/persian/qtsd/2020/10/09/nbrbry-fhsh-tbqty-myn-amrykhyyh-1505954>

روسیه در سودان پایگاه نظامی تأسیس می‌کند

در این پایگاه ۳۰۰ پرسنل نظامی و اداری فعالیت خواهند کرد. پایگاه مذکور همچنین می‌تواند، ۴ فروند کشتی جنگی حامل موشک هسته‌ای را پذیرا باشد.

منبع: TRT فارسی، روسیه در سودان پایگاه دریایی تأسیس خواهد کرد، ۲۰۲۰/۱۱/۲۲. در:

<https://www.trt.net.tr/persian/jhn/2020/11/17/rw-syh-dr-swdn-pygh-dryyy-tsyes-khwhd-khrd-1529351>

ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه دستورالعمل تأسیس پایگاه دریایی در سودان را امضا کرد. بر این اساس، وزارت دفاع روسیه پیشنهاد تأسیس پایگاه دریایی در شهر پورت سودان را پذیرفت. اراضی لازم برای ساخت پایگاه از سوی سودان به صورت رایگان تأمین خواهد شد. روسیه در چارچوب توافق با دولت سودان، از حق انتقال هرگونه سلاح، مهمات و تجهیزات مورد نیاز به پایگاه از طریق فرودگاهها و بنادر این کشور برخوردار خواهد شد.

روند صعودی تولید مس و طلا در جمهوری دموکراتیک کنگو

که در مقایسه با میزان تولید نهند و نوزده هزار و نهند و سی و هفت تن در دوره مشابه در سال ۲۰۱۹ همچنان سیر صعودی تولید در سنوات گذشته را ادامه داده است. در این گزارش تصریح شده است که سهم شرکای شرکت ژکامین، شرکت معدنی دولتی متولی معادن در ج.د. کنگو از رقم تولید فوق‌الذکر، به میزان یک میلیون و بیست و شش هزار و صد و پنجاه و هفت تن در برابر عدد نهند و هفت هزار و هفتاد و نه تن سال ۲۰۱۹ بوده است.

پایگاه خبری اقتصادی «زوم اکونت» با استناد به محتوای بولتن خلاصه داده‌های آماری بانک مرکزی جمهوری دموکراتیک کنگو در رابطه با میزان تولید مس در این کشور اعلام کرد: تولید مس در صادرات مواد معدنی این کشور، در مقایسه با مدت زمان مشابه سال ۲۰۱۹ با رشد همراه بوده است. در این بولتن تصریح شده است که ج.د. کنگو تا پایان ماه اوت سال جاری یک میلیون و چهل و یک هزار و چهار صد و چهل و پنج تن مس تولید کرده

در ادامه این گزارش، ضمن یادآوری اینکه عملکرد مذکور در دوره مورد بررسی تحت تأثیر مشکلات همه‌گیری کرونا به ثبت رسیده است، درباره میزان تولید طلا در مدت مشابه تصریح شده که «ژکامین» در تولید طلا با شرکایش، روندی صعودی داشته و تا پایان اوت ۲۰۲۰، پانزده هزار و دویست و هشتاد و هشت تن طلا در ج.د.کنگو استخراج شده که در مقایسه با عدد دوازده هزار و هشتصد و پنجاه و هشت تن در مدت مشابه سال گذشته، وضعیت طلا همانند مس مطلوب بوده است. بنا به ارزیابی کارشناسان، با تقاضای روزافزون صنعت خودروسازی برقی و پروژه‌های انرژی خورشیدی و بادی،

پیش‌بینی شده که تقاضای جهانی مس تا سال ۲۰۲۷ به میزان ۹۰۰ درصد افزایش خواهد داشت.

صنعت تولید مس در ج.د.کنگو در سال ۲۰۱۹ یک میلیون و چهار صد و بیست هزار و سیصد و هشتاد و شش تن مس تولید کرده بود که در برابر حجم تولید در سال ۲۰۱۸ یک میلیون و دویست و بیست و پنج هزار و دویست و بیست و هفت تن، رکوردی جدید است.

منبع: پرتال سفارت جمهوری اسلامی ایران در کینشازا، ثبت روند صعودی تولید مس و طلا در ۷ ماهه اول ۲۰۲۰، تاریخ ۱۵ آبان ۱۳۹۹. در:

<https://b2n.ir/712453>

گزارشی از حمله دولت اتیوپی به منطقه تیگرای

از قوم اورومو یکی از مهم‌ترین اقوام ساکن اتیوپی است. اقلیم تیگرای اخیراً علیه قدرت مرکزی به رهبری "آبی احمد" اعلام شورش و ماه سپتامبر گذشته انتخابات برگزار کردند که در نتیجه آن یک پارلمان و قدرت محلی در اعتراض به تعویق انتخابات فدرالی شکل گرفت. این انتخابات فدرالی قرار بود ماه اوت گذشته برگزار شود، اما به دستور "آبی احمد" و دولت وی به بهانه شیوع کرونا به تعویق افتاد. انتخابات برگزار شد، اما پارلمان مرکزی انتخابات و نتایج آن را در اقلیم تیگرای ملغی اعلام و شورای محلی و حکومت را برکنار کرد. آبی احمد ماه گذشته یک ژنرال را برای تحویل گرفتن قدرت در این اقلیم فرستاد، اما از ورود او به "میکلی" مرکز اقلیم جلوگیری شد. "آبی احمد" بعد از حمله خونین به اردوگاه ارتش فدرال که به کشته شدن تعدادی نامعلوم منجر شد حالت فوق العاده اعلام کرد.

عملیات ارتش اتیوپی از ابتدای نوامبر و پس از حمله به دو پایگاه ارتش این کشور آغاز شد. دولت اتیوپی این حمله را به جبهه آزادی بخش مردم تیگرای نسبت داد.

اتیوپی دومین کشور پرجمعیت آفریقا با بیش از ۱۰۰ میلیون نفر جمعیت است؛ این کشور از شمال با اریتره، از غرب به سودان، از شرق و جنوب شرق با سومالی و جیبوتی و در جنوب با کشور کنیا همسایه است.

نظام سیاسی در اتیوپی فدرالی است. این کشور از ۱۰ اقلیم تشکیل می‌شود که حکومت‌های خودگردان و مستقل دارند و به اشکال مختلف نماینده قومیت‌های خاص هستند. بزرگ‌ترین این قومیت‌ها قومیت "اورومیا" است که "آبی احمد" نخست وزیر کنونی به آن منتسب است. تعداد ساکنان این قومیت به ۵۰ میلیون نفر یعنی نصف جمعیت اتیوپی می‌رسد. بعد از آن نژاد "امهره" و سپس بقیه نژادها از جمله "تیگرای" قرار دارند.

یکی از اقلیم‌های اتیوپی، تیگرای است. قوم تیگرای ۶ درصد جمعیت اتیوپی را در اختیار دارد. جبهه آزادی بخش خلق تیگرای، نمایندگان مردم این منطقه هستند که تقریباً در ۳۰ سال گذشته بدون هیچ شریکی برای سراسر کشور تصمیم می‌گرفتند. اما در سال ۲۰۱۸ نخست وزیر جدید در اتیوپی به قدرت رسید. آبی احمد

به گزارش ۲۵ آبان فرانس ۲۴ در جریان درگیری ارتش اتیوپی با نیروهای منطقه تیگرای واقع در شمال این کشور تاکنون چند موشک به اسمره، پایتخت اریتره اصابت کرده است. رویارویی ارتش اریتره با جدایی طلبان در منطقه تیگرای شدت گرفته است. ناظران پیش از آن نسبت به خطر احتمال گسترش تنش سیاسی در اتیوپی به دیگر نقاط این منطقه هشدار داده بودند.

موضع گیری رئیس منطقه تیگرای

قوم تیگرای در اتیوپی، نخست وزیر این کشور و برنده جایزه صلح نوبل را مسئول به حاشیه کشیده شدن خود در ائتلاف حاکم بر کشور می داند. «دبرسیون جبرامیکائیل»، رئیس منطقه تیگرای در واکنش به حمله نظامیان به این منطقه گفت: با تمام قدرت از ایالت تیگرای دفاع خواهیم کرد. با وجود این، آماده گفتگو با دولت فدرال برای دستیابی به یک توافق هستیم.

موضع گیری سازمان ملل متحد

با تشدید نبردها میان نیروهای دولتی و معارضان حامی جبهه آزادی بخش خلق تیگرای در شمال اتیوپی، سازمان ملل متحد خواستار تحقیق درباره کشتار غیرنظامیان در تیگرای شد. آنتونیو گوترش دبیرکل سازمان ملل متحد در پیامی با ابراز نگرانی عمیق نسبت به تحولات شمال اتیوپی خواستار توقف فوری تنش ها و آغاز گفتگو برای یافتن راه حل مسالمت آمیز برای اختلافات قوم تیگرای و دولت شده است. وی با ابراز نگرانی نسبت به درگیری های اخیر در تیگرای یادآور شد که ثبات اتیوپی برای کل شاخ آفریقا اهمیت زیادی دارد.

نگرانی سودان از موج آوارگان فراری از اتیوپی

موج آوارگان فراری از اتیوپی، سودان را نگران کرده است در روزهای اخیر، هزاران اتیوپیایی از درگیری های منطقه تیگرای گریخته اند و حدود ۱۱ هزار نفر از مرز سودان عبور کرده اند. سودان ظرفیت پذیرش این میزان آواره را

اما حقیقت این است که تنش از مدت ها پیش بین دو اردوگاه حاکم شد. بحران در اتیوپی هر روز ابعاد گسترده تری می یابد. صدها شهروند این کشور در منطقه تیگرای کشته شده و یا در حال فرار از مرزها هستند؛ درگیری ها و حملات هوایی در این منطقه که در شمال اتیوپی و نزدیک مرزهای اریتره و سودان واقع شده از ابتدای نوامبر تاکنون صدها کشته و هزاران آواره بر جا گذاشته است. اکنون "ابی احمد" نخست وزیر اتیوپی با صدور دستور حمله به شبه نظامیان "جبهه آزادیبخش خلق تیگرای" مستقر در ایالت شمالی تیگرای، عملاً وارد جنگ شده است. این جنگ تاکنون صدها کشته و زخمی و هزاران آواره بر جا گذاشته است. به گفته السیر خالد، یک مقام ایالت کسالا در شرق سودان، حدود ۲۵۰۰ اتیوپیایی با فرار از منطقه در سودان پناه گرفته اند.

نقش سازمان اطلاعات مصر در بحران اتیوپی

پاسخ به اینکه آیا سازمان اطلاعات مصر در جنگ داخلی در اتیوپی و چه بسا شاخ آفریقا و به ویژه اریتره نقش دارد یا نه دشوار است چون فعالیت سازمان اطلاعات مصر محرمانه است و داده های موثقی که این احتمال را تقویت کند وجود ندارد، اما این نافی نفوذ این سازمان در اتیوپی و سومالی و اریتره نیست. اتیوپی اکنون شاهد علائم جنگ داخلی است و به نظر نمی رسد متحد صهیونیست او نیز بتواند مانع جنگ های داخلی این کشور شود.

کشیده شدن جنگ داخلی اتیوپی به اریتره

که احتمالاً در روزهای آینده افزایش خواهد یافت، ندارد. سازمان ملل متحد هم در مورد غیرممکن بودن رساندن کمک‌های بشردوستانه به منطقه تیگرای ابراز نگرانی کرد. این منطقه اکنون به طور کامل محاصره شده است و با خطر کمبود مایحتاج ضروری و سوخت رو به روست. علاوه بر این حدود صد هزار آواره اهل اریتره هم در تیگرای گرفتار شده اند. سازمان‌های غیر دولتی نگرانند که نتوانند به این اردوگاه آوارگان آذوقه برسانند.

نتیجه‌گیری

اتیوپی در حالی در آستانه یک جنگ داخلی تمام عیار قرار دارد که به نظر می‌رسد مداخلات خارجی نیز بر آتش اختلافات قومی و قبیله‌ای در این کشور دمیده است. موضوع احداث سد النهضه و آبیگری آن انگیزه خوبی برای همسایگان این کشور است که بر آتش اختلافات داخلی در این کشور دمیده و برای خود فرصت بخرند. ضمن اینکه اتیوپی دروازه سیاسی ورود به قاره سیاه

محسوب می‌شود و بسیاری از کشورها در صورت بروز جنگ داخلی در اتیوپی، می‌توانند منفعتی کسب کنند؛ بنابراین با توجه به گسترش و شدت گرفتن رویارویی نظامی بین ارتش اتیوپی و جدایی‌طلبان تیگرای، ناظران نسبت به خطر احتمال گسترش تنش سیاسی در اتیوپی به دیگر نقاط این منطقه هشدار داده‌اند. ادامه جنگ در اتیوپی صرف نظر از اینکه تحت تاثیر عوامل داخلی و یا خارجی باشد، می‌تواند بخش بزرگی از قاره سیاه را تحت تاثیر قرار دهد و ثبات یکی از نقاط استراتژیک جهان را بر هم زند؛ از این رو به نظر می‌رسد گفتگوهای صلح و یافتن راه حلی مسالمت آمیز برای پایان دادن به اختلافات داخلی در اتیوپی می‌تواند راه حل مناسبی برای بحران در این کشور باشد.

نویسنده: مجتبی شاهسونی، تیگرای کانون بحران در آفریقا، خبرگزاری صدا و سیما، ۲۶ آبان ۱۳۹۹. در:

<https://www.iribnews.ir/00CEhi>

جنگ در اتیوپی و وضعیت کشورهای همسایه

سال ۲۰۱۸ زمانی که آبی احمد به قدرت رسید، پایان یافت و یک سال پس از آن نیز آبی احمد توانست توافق صلح را با اریتره امضا کرده و جایزه صلح نوبل را برای خود به ارمغان بیاورد. این اتفاقات موجب شد تا رهبران تیگرای، خود را در مقابل دولت مرکزی و اریتره ببینند و از نزدیکی آبی احمد و اریتره به یکدیگر، عصبانی باشند. **سودان:** تحولات اقلیم تیگرای می‌تواند تهدیدی بزرگ برای بحران‌های انسانی و امنیتی در سودان نیز باشد. تیگرای با دو ایالت «کسلا» و «القضارف» که خود در بحران و درگیری قبیله‌ای به سر می‌برد، همسایه است. تیگرای با منطقه کشاورزی «الفشقه» در سودان نیز همجوار است. درگیری‌ها در تیگرای می‌تواند بحران در

جنگ داخلی در اتیوپی برای اولین بار در تاریخ این کشور میان یک ایالت (اقلیم تیگرای) و دولت مرکزی بیش از دو هفته است که در گرفته و نگرانی‌ها از سرایت بحران به پنج کشور همسایه افزایش یافته است.

اریتره: اریتره اولین کشوری است که از جنگ در تیگرای تأثیر می‌پذیرد. سه موشک از اقلیم تیگرای که همجوار کشور اریتره است به شهر «اسمره» پایتخت این کشور اصابت کرد. اریتره خود در سال ۱۹۹۱ از اتیوپی اعلام استقلال کرد و علاوه بر این از سال ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۰ زمانی که رهبران وابسته به تیگرای در آدیس آبابا حکمرانی می‌کردند، درگیری مرزی نیز میان دو کشور در گرفت. تسلط بیست ساله رهبران تیگرای بر دولت مرکزی در

سومالی: سومالی مرز طولانی با اتیوپی دارد و بخش بزرگی از جمعیت اتیوپی نیز از نژاد سومالیایی هستند. نظامیان اتیوپیایی نیز به عنوان نیروهای حافظ صلح در سومالی حضور دارند؛ کشوری که از سال ۱۹۹۱ درگیر جنگ داخلی و نبرد با عناصر الشباب است.

جیبوتی: جایگاه استراتژیک جیبوتی بیش از حجم و مساحت این کشور در آفریقا است و از پایگاههای نظامی آمریکایی و چینی میزبانی می‌کند و سواحل این کشور تنها راه ارتباطی اتیوپی با دریاست و با اریتره، اتیوپی و سومالی هم مرز است و در بیانیه‌ای خواستار حل و فصل مسالمت‌آمیز درگیری‌ها در تیگرای و باز شدن گذرگاههای انسانی شده است.

Source: Reuters, Factbox: Which countries have stakes in Ethiopia's war?, 18 November 2020. In: <https://www.reuters.com/article/uk-ethiopia-conflict-region-factbox/factbox-which-countries-have-stakes-in-ethiopia-war-idUSKBN27X0ZR>

دو ایالت مذکور در سودان را تشدید کند و قاچاق سلاح و انسان را افزایش دهد. از زمان آغاز درگیری‌ها در تیگرای حداقل ۲۵ هزار پناهجو وارد سودان شده‌اند و پیش‌بینی می‌شود صدها هزار نفر از مردم اتیوپی به اراضی سودان پناهنده شوند که یک بحران انسانی در سایه وضعیت ناگوار اقتصادی در پی خواهد داشت. سودانی که از تورم ۲۱۲ درصدی رنج می‌برد. سودان نیز اختلافات قدیمی مرزی با اتیوپی دارد. اما بزرگترین اختلاف دو کشور در خصوص آبگیری سد النهضة در اتیوپی است که موجب کم آبی رود نیل آبی خواهد شد. **مصر:** مصر و سودان پیش از آغاز جنگ در تیگرای تصمیم به برگزاری مانور مشترک گرفته بودند که هدف اصلی قدرت‌نمایی در مقابل اتیوپی در خصوص بحران سد النهضة بود. مصر ۹۰ درصد نیاز خود به آب را از رود نیل تأمین می‌کند و مقامات این کشور گفته‌اند که در صورت آبگیری سد النهضة تمامی ابعاد اقتصادی، اجتماعی و کشاورزی این کشور دستخوش افول خواهد شد.

تنش‌ها در صحرای غربی و تهدید پادشاه مغرب

شاه مغرب همچنین گفت که کشورش به اتخاذ اقدامات ضروری برای برقراری نظم و تضمین تردد امن افراد و کالاها در این منطقه ادامه خواهد داد.

از سوی دیگر جبهه پولیساریو مدعی شد که مغرب به آتش‌بس اعلام شده در سال ۱۹۹۱ تحت نظارت سازمان ملل پایبند نیست و بر این اساس حملات به پایگاه‌های ارتش مغرب ادامه خواهد داشت.

آرامش در منطقه الکرکرات حاکم است و عبور و مرور در این منطقه از سرگرفته شده و مغرب در حال ایجاد خاکریز و موانع شنی و صخره‌ای در منطقه حایل واقع در بین گذرگاه الکرکرات و موریتانی است.

هشدار مغرب به جبهه پولیساریو

در حالی که تنش‌ها در صحرای غربی بین پادشاهی مغرب و جبهه پولیساریو ادامه دارد، «محمد ششم» شاه مغرب تأکید کرد که به هر گونه تهدیدی پاسخ قاطع خواهد داد. محمد ششم در گفت‌وگوی تلفنی با «آنتونیو گوترش» دبیرکل سازمان ملل متحد گفت که مغرب به آتش‌بس پایبند است اما در عین حال مصمم است که به هر گونه تهدید علیه امنیت شهروندان خود در چارچوب دفاع قانونی، پاسخ قاطعی بدهد.

این اظهارات شاه مغرب در حالی است که جبهه پولیساریو در روزهای گذشته در واکنش به عملیات نظامی مغرب در گذرگاه مرزی الکرکرات واقع در منطقه حایل در مجاورت موریتانی، اعلام جنگ کرده است.

«سعدالدین العثماني» نخست‌وزیر مغرب با هشدار به جبهه پولیساریو درباره پیامدهای اقدامات تحریک‌آمیز علیه مغرب، گفت: سیاست مغرب در گذشته و آینده، عدم ایجاد مشکلات برای همسایگان بوده و هست.

او همچنین تأکید کرد که اقدام نیروهای مسلح مغرب برای ایجاد کمربند امنیتی جهت تأمین امنیت جاده مواصلاتی بین مغرب و موریتانی را یک تحول استراتژیک برشمرد که مانع جبهه پولیساریو از مسدود کردن این جاده در آینده خواهد شد.

جبهه پولیساریو یک سازمان سیاسی نظامی در صحرای غربی است. این گروه در سال ۱۹۷۳ به عنوان یک گروه مقاومت علیه تسلط استعمار اسپانیا بر صحرای غربی و با هدف استقلال این منطقه ایجاد شد. پولیساریو پس از خروج اسپانیا در سال ۱۹۷۶، جمهوری دموکراتیک عربی صحرا را در مستعمره پیشین اسپانیا ایجاد کرد و به مخالفت با اقدام اسپانیا در تقسیم صحرای غربی میان مغرب و موریتانی پرداخت.

موریتانی و پولیساریو در سال ۱۹۷۹ با یکدیگر صلح کردند و بدین ترتیب بخش جنوبی جمهوری صحرا (به نام وادی الذهب) به این جمهوری بازگشت اما پادشاهی مغرب تمام منطقه شمالی صحرای غربی را که «الساقیه الحمراء» نامیده می‌شود و نزدیک به ۸۰ درصد از اراضی صحرای غربی را تشکیل می‌دهد، در اشغال خود نگاه داشت و ضمیمه خاک خود کرد. از آن پس جبهه پولیساریو بر روی مقاومت علیه مغرب متمرکز شده است. مغرب خواهان حکومت خودگردان وابسته به خود در صحرای غربی و وجود دولت و پارلمان محلی تحت حاکمیت خود در این منطقه است و می‌گوید اگر قرار به برگزاری همه‌پرسی باشد باید در خصوص خودمختاری این منطقه و نه برای جدایی از مغرب باشد. اما جبهه پولیساریو مخالف این طرح است و خواهان برگزاری همه‌پرسی تعیین سرنوشت برای صحرای غربی است.

المصدر: الجزیره، ملک المغرب لغوتیریش: سنوانل اتخاذ الإجراءات الضرورية لتأمين حركة التنقل بمعبر الكرات، <https://b2n.ir/185710> فی: ۲۰۲۰/۱۱/۱۷

گزارش یک روزنامه از نگرانی درباره حضور امارات در «صحرای غربی»

مجاهد گفت که «بحران اخیر همه چیز را برملا کرد و طرفی را به ما نشان داد که می‌توان به او تکیه کرد و اینکه چه کسی شریک و هم‌پیمان است». وی درباره این تحولات سیاسی گفت که این مسئله با مواضع الجزایر که علیه «عادی‌سازی» روابط ابوظبی و تل‌آویو است، ارتباط دارد و «الجزایر، فلسطین را وارد سازمان ملل کرد. می‌دانستیم که هزینه برخی از مواضع خود را پرداخت خواهیم کرد، ولی آزادی و استقلال هزینه دارد. یا آزاده و دارای حاکمیت می‌مانیم یا تسلیم می‌شویم و زانو می‌زنیم».

بسیاری از نخبگان و کارشناسان سیاسی الجزایر بر این باورند که احداث کنسولگری امارات در شهر «العیون» در صحرای غربی که منطقه مورد منازعه مغرب و جبهه «پولیسارو» است، با تحولات نظامی اخیر در منطقه «الکرات» مرتبط است.

روزنامه العربی‌الجدید به نقل از «عبدالعزیز مجاهد» مشاور امنیتی پیشین رئیس جمهور الجزایر گفت که «اقدام امارات در احداث کنسولگری در منطقه العیون، یک مسئله غیر معقول است؛ زیرا هیچ شهروندی اماراتی در آن زندگی نمی‌کند».

«عبدالرزاق مقری» رئیس حزب اسلامی «مجتمع السلم» (بزرگترین حزب اسلامی الجزائر) هم گفت که امارات هر جا پا بگذارد، باعث ایجاد بحران می‌شود.

به گزارش العربی الجدید، بیشتر تحلیل‌ها این اقدام امارات را با موضع حمایتی مغرب از موضع الجزایر مرتبط می‌دانند؛ موضعی که در محکومیت عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی است.

«غرایسیه خالد» که یکی از وکلای الجزایری است، گفت که «الجزایر، نتیجه سکوت خود در برابر احداث کنسولگری امارات در العیون را می‌گیرد؛ زیرا کدام تبعه اماراتی در آنجا حضور دارد که برای آنان کنسولگری احداث شود؟ این یک اقدام صرفاً [با اغراض] سیاسی است».

خالد بر این باور است که «پادشاهی مغرب خواستار تسلط [خود بر منطقه العیون] است و امارات نیز نبرد [اخذ] تأیید بین‌المللی را بر عهده گرفته است، ولی هدف آن

(ابوظبلی) بزرگ‌تر است: شعله‌ور کردن جنگ بین دو همسایه».

به گزارش این روزنامه، واقعیت سیاسی نشان می‌دهد که هشدارهای نخبگان سیاسی و کارشناسان مسائل راهبردی الجزایر درباره اقدام امارات در صحرای غربی، بسیار پیشتر از تحولات منطقه الکرکرات صورت گرفته است؛ زیرا هشدارهای متوالی درباره طرح‌های امارات مطرح شده که هدف آن، ایجاد نگرانی منطقه‌ای، پیچیده کردن بحران لیبی، تلاش برای حمایت از عملیات نظامی فرانسه در مالی است.

بنا بر این گزارش، علی‌رغم ماهیت مواضع دیپلماتیک الجزایر که گفته می‌شود، اهمیتی به واکنش‌ها نمی‌دهد، ولی بسیاری از ناظران بر این باورند که بزودی، روابط امارات-الجزایر رو به سردی خواهد گرایید.

المصدر: العربی الجدید، لماذا يتوجس الجزائريون من الوجود الإماراتی فی منطقة الصحراء؟، ۱۶ نوامبر ۲۰۲۰. فی: <https://b2n.ir/967078>

خبر روزنامه اسرائیلی از احتمال امضای توافق سازش با نیجر

نظامی حاکم حضور دارند و وزارت اطلاعات صهیونیستی پیش‌بینی کرده است که در صورت پیروزی «محمد بازوم» «تحول بالایی در پیشبرد ارتباطات محرمانه با دولت نیجر در راستای امضای توافق سازش رخ دهد.

از سوی دیگر کشور نیجر با جمعیت تقریبی ۲۵ میلیون نفر، در معرض حملات تروریستی است و به نوشته این روزنامه عبری‌زبان پیش‌بینی می‌شود که دولت «نیامی» وارد همکاری‌های امنیتی با اسرائیل در این راستا شود.

یدیعتو آحارانوت در ادامه به نقل از «ایلی کوهن» مدعی شد که توافقات میان تل‌آویو و کشورهای اسلامی در آفریقا به امنیت منطقه‌ای کمک خواهد کرد و انتخابات پیش رو در نیجر برای پیشرفت در مسیر عادی‌سازی

نیجر بزرگترین کشور مسلمان در غرب آفریقا است و در هفته‌های گذشته «محمد بن سلمان» ولیعهد دولت سعودی تلاش زیادی برای ترغیب مسئولان آن برای امضای توافق سازش با اسرائیل انجام داده است.

به نوشته یدیعتو آحارانوت، پیش‌بینی‌ها در وزارت خارجه اسرائیل به طور فزاینده‌ای بر این ادعا متمرکز است که نیجر دیگر کشور مسلمانی خواهد بود که با این رژیم توافق سازش امضاء می‌کند.

در همین حال انتخابات ریاست‌جمهوری نیجر قرار است ماه آتی میلادی برگزار شود و در میان کاندیداها «محمد بازوم» وزیر کشور سابق از حزب «نیجر برای دموکراسی و سوسیالیسم» و ژنرال «سالو دجیبو» فرمانده شورای

روابط با این کشور تأثیر قابل توجهی در مسیر عادی سازی روابط خواهد گذاشت.

در این راستا، «عمیت سیگال» تحلیلگر سیاسی شبکه ۱۲ اسرائیل در مقاله‌ای در دیدیوت آحارانوت نوشت که تل‌آویو پیش از انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا برای قراردادی که به موجب آن دولت ترامپ را برای شناسایی حاکمیت مغرب بر صحرای غربی تحت فشار بگذارد، برنامه‌ریزی کرده بود تا در مقابل نیز دولت مغرب برای امضای توافق سازش با اسرائیل چراغ سبز نشان دهد.

عمیت سیگال، در ادامه نوشت که یکی از سناتورهای آمریکایی مخالفت این توافق و حاکمیت مغرب بر صحرای غربی است. او بدون نام بردن از این سناتور نوشت که احتمال دارد در هفته‌های آتی او نظر خود را تغییر دهد و سال آینده شاهد افتتاح سفارت تل‌آویو در رباط باشیم. **المصدر:** عرب ۴۸، تقریر: اتصالات اسرائیلیه سريه مع النیجر لتطبيع العلاقات، ۲۰۲۰/۱۱/۱۳. فی: <https://b2n.ir/079238>

پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری آفریقایی‌ها در دوران کرونا

درآمد خود را از کارهای روزمزد کسب می‌کنند و اغلب آن‌ها به خودروی شخصی برای تردد بین خانه و محل کار دسترسی ندارند. با این وضعیت، آیا می‌توان این جوامع را تا پایان کرونا در خانه نگه داشت و از رفت و آمد به وسیله وسایل حمل و نقل عمومی منع کرد؟

نتایج سرمایه‌گذاری‌های هدفمند

بسیاری از شهرهای آفریقایی فاقد فضای کافی هستند تا همچون سایر نقاط دنیا، مردم آن در دوران کرونا از دوچرخه‌سواری یا پیاده‌روی به جای وسایل حمل و نقل عمومی یا خودروهای شخصی استفاده کنند. ضعف طراحی شهری در چنین مناطقی، ساکنان را از دسترسی به خدمات اولیه حتی در زمان‌هایی که خبری از بحران‌هایی نظیر کرونا نیست، محروم کرده است. اغلب مردم در نزدیکی محل سکونت خود به فضاهای عمومی دسترسی ندارند و زیرساخت امنی در اطراف آن‌ها برای پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری وجود ندارد. اگرچه بیش از ۵۰ درصد مردم آفریقا، یعنی بسیار بیشتر از سایر نقاط دنیا، از طریق پیاده‌روی در داخل شهر رفت و آمد می‌کنند، اما همچنان خیابان‌ها در مالکیت وسایل حمل و نقل موتوری قرار دارد.

شهرهای آفریقایی در مواجهه با بیماری کووید-۱۹ شرایط مبهمی را تجربه می‌کنند؛ علیرغم پیش‌بینی بسیاری از کارشناسان، تاکنون آن‌گونه که باید این قاره تحت تأثیر ویروس کرونا قرار نگرفته است.

سازمان بهداشت جهانی از احتمال سرعت گرفتن ویروس کرونا در قاره آفریقا هشدار داده و از مقامات رسمی کشورهای این قاره خواسته است اقداماتی پیشگیرانه برای کاهش شیوع بیماری انجام دهند. مراکز کنترل و پیشگیری بیماری آفریقا، واکنش سریع نسبت به بررسی گسترش ویروس در بخش حمل و نقل را ضروری دانسته و از مقامات محلی خواسته‌اند هر چه سریع‌تر وارد عمل شوند. تقریباً مقامات ارشد در تمام کشورهای آفریقایی قوانینی نظیر رعایت فاصله فیزیکی و استانداردهای بهداشتی را مورد پیروی قرار داده و با افراد متخلف در این خصوص برخورد قانونی کرده‌اند.

فعالیت حمل و نقل عمومی در بعضی از کشورهای آفریقایی نظیر الجزایر و بنین به طور کامل به تأخیر افتاده است و سایر کشورها مانند اتیوپی، کنیا، کامرون و گینه نیز بر کاهش تردد از طریق وسایل حمل و نقل تمرکز کرده‌اند. این در حالی است که بسیاری از مردم آفریقا

پایتخت اوگاندا، به یک پیاده‌راه تبدیل شود که طراحان بحران کرونا را بهانه‌ای برای تکمیل پروژه فوق و گسترش آن به سایر نقاط شهر می‌دانستند.

در واقع، این پروژه بخشی از یک استراتژی بزرگ‌تر برای کاهش تراکم کامپالا به حساب می‌آید که از ماه می آغاز و قرار شد تغییرات بیشتری را بر شهر اعمال کند. البته بستن خیابان فوق به روی وسایل حمل و نقل موتوری، از همان ابتدای مطرح شدن، با چالش‌های بسیاری نظیر نبود بودجه مالی کافی و حمایت اجتماعی مواجه بوده است با این حال، گسترش ویروس کرونا یک بار دیگر بحث در مورد پیاده‌سازی طرح را در میان برنامه‌ریزان کامپالایی به وجود آورد.

مقامات محلی اهل کامپالا از قرنطینه‌ها و محدودیت‌های کرونایی به بهترین شکل بهره گرفتند تا از پایتخت اوگاندا، مرکزی مردم محور به وجود آورند، اما واقعیت این است که کامپالا فاصله زیادی برای رسیدن به این هدف دارد، چرا که تا پیش از دوران کرونا اقدام خاصی در این زمینه صورت نگرفته بود.

منبع: خبرگزاری ایمننا، افزایش قابلیت پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری آفریقا در دوران کرونا، ۱۴ آبان ۱۳۹۹.

در: www.imna.ir/news/444986

بدیهی است که بحران کرونا که ترویج پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری و به تبع، زیرساخت‌های مربوطه در آن، به جنبشی عظیم در میان جهان تبدیل شده است، می‌تواند فرصت بسیار ارزشمندی برای شهرهای آفریقایی باشد تا در مسیر تحرک فعال در آینده گام بردارند. به عنوان مثال یووری موسونی، رئیس جمهور کشور آفریقایی اوگاندا، پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری در دوران کرونا را بسیار ایمن‌تر از سایر روش‌های تردد معرفی کرد و در این راستا، اقدامات متعددی نظیر کاهش ترافیک خودرویی در خیابان‌ها و افزایش حمایت سیاسی از دوچرخه‌سواران را نیز در پیش گرفت.

طی جلسه‌ای که بین طراحان معروف اوگانادایی در خصوص بررسی وضعیت شهرها در دوران کرونا برگزار شد، بسیاری از شرکت‌کنندگان توسعه زیرساخت‌های دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی را بسیار حائز اهمیت پنداشتند. پیش از این، یعنی در سال ۲۰۱۲، در پروژه‌ای عظیم قرار بود یکی از خیابان‌های اصلی شهر کامپالا،

تحلیل‌های روز آفریقا

تحلیلی بر ریشه‌ها و تبعات حمله به تیگرای

راهکارهایی برای حل مشکلات اتیوپی ارائه نمی‌دهند. علاوه بر آن، در سایه تحولات جهانی که به ملت‌ها فرصت ابراز وجود، برقراری ارتباط با خارج و افزایش توانایی مانور سیاسی آنها را می‌دهد، چیره شدن بر منازعات در جامعه‌ای به شدت منقسم را پیچیده‌تر می‌کند.

وی درباره جنگ کنونی دولت فدرال اتیوپی و منطقه تیگرای در شمال این کشور گفت: ریشه‌های این جنگ قدیمی است اما طی دو دهه گذشته در سایه تسریع روند رشد اقتصادی پنهان شده بودند اما با رسیدن احمد به قدرت با وجود ابراز تمایل او به حل و فصل این اختلافات، بار دیگر نمایان شدند.

تیگرای و پروژه فدرالیسم قومی

این تحلیلگر امور آفریقا افزود: قوم تیگرای پروژه فدرالیسم قومی را مدنظر دارد و معتقد است که هر منطقه‌ای که دارای اکثریت قومی است می‌تواند به طور نسبی از آدیس‌آبابا مستقل شود و این امر، اخیراً بار دیگر مطرح و نمایان شده است. امری که ناقض شعارهای توسعه و نهضت آدیس‌آبابا است و اختلافاتی درباره تمديد دوره پارلمان و عدم برگزاری انتخابات در موعد مقرر آن به صورت غیرقانونی به وجود آورده است.

وی توضیح می‌دهد که تیگرای انتخابات خاص خود را برگزار کرده و معتقد است که احمد دارای مشروعیت نیست و همین امر اختلافات زیادی را برانگیخت که مهمترین آنها مربوط به قضایای مالی ویژه اقلیم تیگرای است که دارای روابط ویژه‌ای با چین است و آدیس‌آبابا به دنبال محدود کردن آن است. از سوی دیگر اعتماد متقابل میان تیگرای و آدیس‌آبابا وجود ندارد و همین امر موجب

«محمد صالح» پژوهشگر و تحلیلگر امور آفریقا می‌گوید که اتیوپی به عنوان دومین کشور پرجمعیت قاره آفریقا در مسیر تجزیه حرکت می‌کند و تنها رشد اقتصادی طی چند دهه اخیر، درگیری‌ها و اختلافات عمیق قومیتی را که ریشه‌های تاریخی دارد، به تأخیر انداخته است.

وی به عنوان مدیر واحد مطالعات در مرکز تحقیقات و سیاست‌های آفریقا در مصاحبه با پایگاه «عربی ۲۱» توضیح داد: «آبی احمد» نخست‌وزیر اتیوپی با حمایت آمریکا در سال ۲۰۱۸ به قدرت رسید تا اوضاع این کشور را سامان دهد اما طرح «دولت مرکزی» او، این کشور را به نقطه صفر بازگرداند و آتش منازعات پنهان در جامعه‌ای بزرگ و دچار چنددستگی را شعله‌ور کرد.

صالح افزود: اگر جنگ کنونی برای مدتی طولانی ادامه یابد و احمد نتواند به سرعت آن را تمام کند، این نبرد به سایر استان‌ها و مناطق کشور نیز سرایت خواهد کرد و کشور اتیوپی به ویژه در سایه دخالت کشور همسایه اریتره که خشم داخلی را به همراه داشته، در مقابل یک تجزیه حتمی قرار خواهد کرد.

وی ادامه داد که اگر احمد در این نبرد پیروز شود، اتیوپی احتمالاً شاهد جنگ‌های چریکی خواهد شد که کشور را به سوی نابودی پیش می‌برد اما در هر دو حالت، طرف‌های منطقه‌ای و بین‌المللی تلاش خواهند کرد که اتیوپی را به دلیل جایگاهی ویژه به عنوان یک کشور بزرگ مسیحی در منطقه، نجات دهند.

مدیر واحد مطالعات در مرکز تحقیقات و سیاست‌های آفریقا معتقد است که اما این طرف‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، پیچیدگی‌های داخلی را درک نمی‌کنند و

شد تا منازعه و درگیری سیاسی میان دو طرف در چهارم نوامبر جاری به نظامی تبدیل شود.

صالح افزود: به سرعت آتش این جنگ تا مرزهای تیگرای نیز کشیده شد و مقامات این اقلیم اریتره، اتیوپی را به همکاری با آدیس‌آبابا برای حمله نظامی تیگرای متهم کردند و به همین دلیل نیز فرودگاه «اسمره» پایتخت اریتره را هدف حمله موشکی قرار دادند.

انزوای تاریخی

وی درباره گذشته این اختلافات گفت: تیگرایی‌ها از اوایل سالهای دهه هفتاد، مبارزه خود علیه رژیم سوسیالیستی را نمایان ساختند. آنها معتقدند که نقشی اساسی در پایان سلطه کمونیستی در کشور ایفا کردند و این امر به آنها حق مشارکت بیشتر در حکومت را می‌دهد.

آنها که حدود شش درصد از جمعیت اتیوپی را تشکیل می‌دهند معتقدند که از اقلیت‌هایی هستند که در طول تاریخ به حاشیه رانده شده‌اند، امری که موجب خصومت دائمی آن‌ها با قوم امهارا که حاکم بر کشور هستند، شده است. این امر ربطی به اختلافات دینی ندارد زیرا هر دو طرف مسیحی هستند اما تیگرایی‌ها به این افتخار می‌کنند که منطقه «آکسوم» که مهد مسیحیت در سراسر شاخ آفریقا است، در منطقه آنها قرار دارد.

وی توضیح داد که در اتیوپی ۸۴ گروه قومی و نژادی زندگی می‌کنند که مطالبات و نگرانی‌های هریک از آنها، آنها را به بمب‌هایی زمان‌دار تبدیل کرده است که هر لحظه می‌توانند منفجر شوند. نگرانی از به حاشیه رانده شدن که آنها تجربه آن را در دوران امپراطوری (۱۲۷۰ تا ۱۹۷۴) داشته‌اند، مهمترین دغدغه این قومیت‌ها است. این کارشناس امور آفریقا معتقد است که قطعاً اگر جنگ جاری در اتیوپی ادامه یابد و دامنه آن وسیع‌تر شود، این کشور در معرض تجزیه قرار خواهد گرفت به ویژه که اغلب قومیت‌ها و نژادهای ساکن این کشور به جدایی از

آدیس‌آبابا تمایل دارند مگر اینکه به درجه‌ای از استقلال از مرکز دست یابند. این گرایش در نژادهای ارومو، عفر و سومالی و تیگرا وجود دارد.

نقش طرف‌های خارجی از دخالت تا میانجی‌گری

درباره نقش طرف‌های خارجی در بحران اتیوپی، صالح می‌گوید: آبی احمد از حمایت بالای غربی‌ها برخوردار است زیرا زمانی که آمریکا در تغییر امور در اتیوپی دخالت کرد و او را در سال ۲۰۱۸ به قدرت رساند از هژمونی چین در این کشور و به طور کلی آفریقا هراس داشت.

وی افزود: واشنگتن در صحنه کنونی اتیوپی نقش مستقیم ندارد اما نقش منطقه‌ای با دخالت اریتره و قرار گرفتن در کنار آدیس‌آبابا پررنگ شده است.

به نوشته عربی ۲۱، مخالفان آبی احمد می‌گویند که او زبردست و دانش‌آموز «دیکتاتور» - اشاره به ایسایاس آفورکی رئیس‌جمهور اریتره از سال ۱۹۹۱ تاکنون - است و هر اقدامی که می‌خواهد انجام دهد را با او در میان می‌گذارد و حتی به گفته صالح، او مستشارانی امنیتی از اسمره برای خود وارد اتیوپی کرده است.

تیگرای تحت فشار و محاصره شدیدی قرار گرفته است و برخی گزارش‌ها از تلاش آن برای ارتباط با مصر حکایت دارد اما به اعتقاد این تحلیلگر امور آفریقا، تیگرایی‌ها توان نبردی طولانی‌مدت را دارند که مهار آن نیازمند امتیازدهی‌های دردناک از سوی آبی احمد و میانجیگری‌های آفریقایی برای جلوگیری از گسترده‌تر شدن این بحران است.

وی افزود: در همین راستا نیز اوگاندا تلاش دارد تا میان دو طرف میانجی‌گری کند اما تاکنون نتیجه تلاش‌ها برای پایان دادن به بحران جاری اتیوپی مشخص نشده است.

المصدر: عربی ۲۱، خبیر آفریقی ل "عربی ۲۱": حرب "تیگرای" قد تودی لتفکک إثیوپیا، ۱۶ نوفمبر ۲۰۲۰.

فی: <https://b2n.ir/347702>

تحلیل فارین پالیسی از روی کار آمدن بایدن و سرنوشت منطقه آزاد تجاری قاره آفریقا

خواهد آورد. در حال حاضر بیشتر صادرات این قاره را مواد خام تشکیل می دهد که شامل بخش کشاورزی و محصولات معدنی است و تقریباً ۷۰ درصد ارزش افزوده آن در خارج از قاره به دست می آید.

زیرساخت های توسعه نیافته آفریقا چالش دیگری است. برای حرکت به سمت زنجیره ارزش باید گنجایش پردازش، بسته بندی و غیره افزایش یابد. با این حال، توان انجام این عملیات اغلب ناکافی، گران و غیر قابل اعتماد است.

آفریقا مشکل نیروی کار هم دارد. به رغم آنکه پنجاه درصد نیروی کار این قاره در بخش کشاورزی مشغول به کار هستند اما سالانه ۷۲ میلیارد دلار مواد غذایی و کشاورزی به این قاره وارد می شود. بنابراین افزایش کارایی در بخش کشاورزی برای رسیدن به خودکفایی ضروری است.

توافق ایجاد یک منطقه آزاد تجاری در صورتی موفقیت آمیز خواهد بود که این قاره بتواند گونه گونی محصولات خود را افزایش دهد. اینجا همان مرحله ای است که دولت بایدن می تواند در آن نقش بسزایی داشته باشد. دولت بایدن می تواند در همکاری با دیگر شرکا سرمایه ها را به بازار آفریقا سرازیر کند. بازارهای آفریقا توان جذب فرصت های سرمایه گذاری جذاب را دارند. ایالات متحده می تواند همکاری خود با این قاره را برای منافع دوجانبه افزایش دهد.

در سال ۲۰۱۸، واشنگتن طرح Prosper Africa را برای هدایت منابع ایالات متحده و گسترش فرصت های تجاری در آفریقا راه اندازی کرد. پیشرفت در این پروژه قابل قبول به نظر نمی رسد. بین سال های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸ صادرات ایالات متحده به آفریقا ۳۲ درصد کاهش

هنگامی که منطقه آزاد قاره ای آفریقا، راه اندازی شود، اقتصاد آفریقا و جهان، دوباره شکل می گیرد. چهار سال پس از ریاست جمهوری ترامپ، حالا با آمدن جو بایدن امیدهای آفریقا برای یک بازنشانی جان می گیرد. در سال ۲۰۱۸، روسای جمهوری کشورهای این قاره، توافق تازه "منطقه آزاد تجاری قاره آفریقا (AfCFTA)" را امضا کردند. طبق گزارش بانک جهانی، این توافق می تواند ۷۶ میلیارد دلار به درآمد بقیه جهان اضافه کند. توافق در بردارنده بازار ۱,۲ میلیارد نفری و افزون بر سه تریلیون دلار مجموع تولید ناخالص داخلی است.

چنین توافقی می تواند کارایی، رقابت، سرمایه گذاری و نوآوری را افزایش دهد و راه بندهای تجاری و تعرفه ها را از میان بردارد. پیش بینی می شود که از میان برداشتن تعرفه ها تا سال ۲۰۴۰، ارزش تجارت درون قاره آفریقا را بین ۱۵ تا ۲۵ درصد افزایش می دهد که ۵۰ تا ۷۰ میلیارد ارزش دلاری را در بر خواهد داشت.

اجرای این توافق با ظهور کوید ۱۹ وامانده و قرار است در ژانویه ۲۰۲۱ با تمرکز بر تسهیل تجارت برای کسب و کارهای کوچک و متوسط از سر گرفته شود. مشکل اینجاست که جهانی که قبل از همه گیری ترسیم شده بود با جهان بعد از آن متفاوت است. صندوق بین المللی پول با اشاره به یک بحران بهداشتی و اقتصادی بی سابقه، روند معکوسی برای توسعه و پیشرفت های چند سال اخیر پیش بینی می کند.

علاوه بر همه گیری، معماری تجارت منطقه نیز نیازمند دگرش است. ترتیبات تجاری منطقه الگوی محدودی از تجارت را نشان می دهد. تجارت درون قاره ای تحت تسلط شمار محدودی از کشورهای قاره است. در واقع آفریقا از گونه گونی تجاری و حرکت به سمت زنجیره ارزش منافع بیشتری نسبت به توافق آزاد تجاری به دست

دهد. این مشارکت همراه با شرکای اروپایی، هندی و ژاپنی می‌تواند تاثیر قابل توجهی در رشد اقتصادی آفریقا داشته باشد.

Authors: Gyude Moore & Bogolo Kenewendo, Meet the World's Largest Free Trade Area, Foreign Policy (FP), 13 November 2020. In: <https://foreignpolicy.com/2020/11/13/afcfta-free-trade-africa-economics/>

یافت، در حالی که صادرات از آفریقا به ایالات متحده ۵۵ درصد کاهش در همان زمان را نشان می‌داد.

دولت بایدن اکنون فرصتی برای تقویت همکاری با آفریقا و هدایت منابع به سمت "منطقه آزاد تجاری قاره آفریقا (AfCFTA)" دارد. ایالات متحده مجموعه ای از ابزارها را در اختیار دارد که موفقیت این همکاری را نوید می‌دهد.

درگیری ترکیه – عربستان سعودی و تنش‌ها در مغرب

سال بعد، شبکه تلویزیونی العربیه مستندی را در حمایت از جنبش جدایی طلب صحراوی پخش کرد که ادعای مراکش بر صحرای غربی را به چالش می‌کشد. مراکش نیز در پاسخ به مشارکت در ائتلاف به رهبری سعودی در جنگ یمن پایان داد.

پس از آنکه در آغاز سال جاری، دولت جدید الجزایر از یک سیاست خارجه باز استقبال کرد، مراکش هم بازسازی روابط با کشورهای به رهبری سعودی را در دستور کار قرار داد. روابط گرم‌تر با همدستان سعودی دست مراکش در اولویت‌های منطقه‌ای را باز کرد؛ قانونی کردن کنترل صحرای غربی. در ماه اکتبر، عربستان و امارات در سازمان ملل بر پشتیبانی از یکپارچگی مرزی مراکش پافشاری کردند.

تقویت روابط با همدستان سعودی رفته رفته به تیره شدن روابط مراکش با ترکیه، به ویژه روابط تجاری، انجامید. وضع تعرفه ۲۷ درصدی بر مسنوجات ترک از جمله اقدامات مراکش بود که سپس به ۳۶ درصد وحتى تا ۹۰ درصد بر برخی از کالاها افزایش یافت.

الجزایر با استفاده از این فرصت، همکاری‌ها به ویژه در زمینه نظامی را با ترکیه افزایش داد و برای خرید تجهیزات سخت‌افزاری از ترکیه اعلام آمادگی کرد. احتمال می‌رود که ترکیه و الجزایر روابط خود را تعمیق

ستیز میان قدرت‌های منطقه‌ای خاورمیانه، به مراکش و الجزیره کشیده می‌شود. اقدام امارات برای گشایش یک دفتر کنسولگری در صحرای غربی یک پیروزی دیپلماتیک برای مراکش محسوب می‌شود که مدت هاست می‌خواهد ادعای بین‌المللی خود بر سرزمین‌های مورد مناقشه را ثابت کند. این اقدام همچنین علامتی از یک دگرش منطقه‌ای نگران کننده است. دشمنی ترکیه و کشورهای همسو با عربستان تهدیدی برای منطقه مغرب است که می‌تواند به نوبه خود درگیری و سیاست جاری از لیبی تا منطقه دریای سرخ را پیچیده‌تر کند.

در آفریقای شمالی، رویارویی‌های اخیر ناپایداری را افزایش داده است. این درگیری‌ها می‌تواند تهدیدی برای منافع منطقه‌ای ایالات متحده و برنامه‌های مبارزه با تروریسم باشد.

رقابت طولانی‌مدت مراکش و الجزایر به صحرای غربی کشیده شده است. مراکش به عربستان و همدستان خود نزدیک است و الجزایر نیز می‌خواهد یک مشارکت اقتصادی و امنیتی با ترکیه ایجاد کند. به آن‌ها جنبش‌های افراطی و درگیری‌های خشونت‌آمیز را نیز بیفزایید. در سال ۲۰۱۷، مراکش اعلام کرد که پیرامون تحریم قطر جایگاه بی‌طرفی می‌گیرد. در سال ۲۰۱۸، محمد بن سلمان برنامه سفر به رباط، پایتخت مراکش، را به هم زد.

به دامان ترکیه مراکش را به مدار عربستان می فرستد و برعکس.

کشیده شدن رقابت‌های خاورمیانه به دل ناپایداری‌های مغرب، تلاش‌های دیپلماتیک برای مهار درگیری‌های لیبی و تهدید تروریسم در شمال آفریقا را با شکست مواجه می‌کند. ایالات متحده آمریکا به یک راهبرد دیپلماتیک و سیاسی نیازمند است که در بردارنده درگیری سعودی- ترکی نیز باشد.

Authors: Andrew Hanna, Saudi-Turkish Clash Reinforces Tensions in the Maghreb, United States Institute of Peace, 4 November 2020. In: <https://www.usip.org/publications/2020/11/saudi-turkish-clash-reinforces-tensions-maghreb>

ترجمه: محمدحسن جعفری سهامیه

ببخشند. اردوغان متعهد شده تا تجارت دوجانبه از ۳,۱ میلیارد دلار به ۵ میلیارد دلار افزایش یابد. به این ترتیب، الجزایر به بزرگترین شریک تجاری ترکیه در آفریقا تبدیل می‌شود. الجزایر چهارمین تأمین کننده گاز ترکیه است. پنتاگون چندین سال در همکاری با الجزایر و مراکش با نفوذ رو به رشد روسیه در آفریقا مبارزه کرد. در ماه اکتبر، وزیر دفاع، مارک اسپر، به هر دو کشور قول همکاری نظامی داد.

با توجه به شکاف ترکی- سعودی، چند قطبی ژئوپلیتیکی رو به رشد در شمال آفریقا بهره برداری از هر دو مشارکت را بسیار دشوار می‌کند. مراکش و الجزایر با خطر درگیری در پهنه گسترده تری روبرو هستند. سر خوردن الجزایر

فرصت‌های اقتصادی آفریقا

برگزاری نمایشگاه سالانه داکار در فروردین ۱۴۰۰

مدیرکل مرکز بین‌المللی نمایشگاهی و تجارت خارجی سنگال در مصاحبه با اصحاب رسانه اعلام کرد: نمایشگاه سالانه سنگال موسوم به فیداک که همه ساله در ماه دسامبر برگزار می‌شود، به دلیل مشکلات ناشی از بحران کووید ۱۹، از ۲۵ مارس تا ۸ آوریل ۲۰۲۱ (۶ تا ۲۰ فروردین ۱۴۰۰) برگزار خواهد شد.

منبع: سفارت جمهوری اسلامی ایران در سنگال

شرایط فروش معدن بوکسیت در ماداگاسکار

شرایط فروش یک معدن بوکسیت در ماداگاسکار جهت اطلاع و بهره برداری علاقه مندان به شرح زیر اعلام می‌شود:

✚ قیمت فروش ۱۰۰ درصد سهام شرکت Off Shore در موریس.

✚ این شرکت مالک تمام سهام شرکت است که طبق قانون ماداگاسکار برابر با ۱۵ میلیون دلار ثبت شده است.

✚ مطالعات انجام شده تاکنون برای شروع عملیات کافی است.

✚ میانگین عملکرد تخمینی پس از شستشو ۴۰ درصد است.

✚ ذخیره تخمینی ۵۰۰ میلیون تن (MT) است.

تعهد خریدار:

✚ مجوز محیط زیست تکمیل گردد (حدود ۱۵۰,۰۰۰ دلار).

✚ امتیازات به پروانه بهره برداری تبدیل گردد (حدود ۵۰۰,۰۰۰ دلار برای هر امتیاز)، ۹ امتیاز وجود دارد که باید در طول بهره برداری باید تبدیل شوند.

✚ سرمایه گذاری را برای حمل و نقل به بندر، یا با قطار بیش از ۱۰۰ کیلومتر، یا با کشتی با دریا برنامه‌ریزی شود.

✚ خدمات مشاوره، مجری و همراه ۳ درصد مبلغ سرمایه‌گذاری شده که حدود ۴۵۰ هزار دلار است.

منبع: پرتال معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت خارجه، شرایط فروش معدن بوکسیت در ماداگاسکار، ۱۳۹۹/۰۸/۲۸. در:

<https://b2n.ir/725625>

دعوت رئیس‌جمهور آنگولا برای سرمایه‌گذاری در این کشور

ژائو لورنزو، رئیس‌جمهور آنگولا در نشست مجازی با عنوان "همایش سرمایه‌گذاری در آنگولا" سخنرانی کرد. این نشست توسط سرمایه‌گذاری آفریقا با حمایت مؤسسه بریتانیایی تغییرات جهانی و همچنین آژانس آپیکس با عنوان "گفتگوی آفریقا" برگزار شد.

لورنزو با اشاره به نقاط قوت کشورش برای سرمایه گذاری، از سرمایه گذاران خارجی خواست تا آنگولا را به عنوان مقصد مناسبی برای سرمایه گذاری در نظر گیرند. لورنزو به تلاش‌های صورت گرفته برای ایجاد محیط امن برای سرمایه گذاران در آنگولا اشاره کرد و گفت جمعیت جوان و سخت کوش، موقعیت استراتژیک کشور که دسترسی لازم را به مرکز و جنوب آفریقا را فراهم می‌کند از مزیت‌های مهم آنگولا هستند. وی گفت آنگولا نوسازی شده و اقتصادی نوظهور دارد و تمام تلاش دولت بر این است که بسترهای لازم را برای سرمایه گذاری فراهم کند. لورنزو افزود: «این نشست فرصتی برای معرفی آنگولا به عنوان اقتصادی در حال ظهور است. دولت آنگولا در حال بهبود شرایط تجاری، کاهش وابستگی به نفت و جذب سرمایه گذاری خارجی با توجه به منابع طبیعی متنوع در کشور است. ما از اهمیت بسیار زیاد سرمایه گذاری خارجی در بخش‌های مختلف اقتصاد آنگولا آگاه هستیم، بنابراین از سرمایه گذاران دعوت می‌کنیم تا با حضور در بخش‌های مختلف از جمله در بخش‌های کشاورزی و دامداری، صنعت، شیلات، حمل و نقل، ساخت و ساز و گردشگری بهره برداری کنند. آنگولا از سال ۲۰۱۷ روند اجرای اصلاحات قانونی را برای تقویت سرمایه‌گذاری و افزایش رقابت آغاز کرده است. ما فرآیند خصوصی سازی شرکت‌ها و دارایی‌های دولتی را آغاز کرده ایم، اصلاحات در بخش‌هایی که از مزایای رقابتی زیادی برای سرمایه گذاران خصوصی برخوردار هستند مورد توجه جدی قرار دارد. برای سرمایه گذاران در آنگولا بسته‌های تشویقی در نظر گرفته شده است که آنها می‌توانند از این بسته‌های تشویقی نیز استفاده کنند. اصلاحات بیشتری در قوانین و مقررات برای حمایت از سرمایه گذاری در دست انجام است که این قوانین تسهیل کننده، تشویق کننده و به رقابت بیشتر کمک خواهد نمود اینها با هدف حضور بیشتر سرمایه گذاران در آنگولا برنامه ریزی شده است. بنابراین من از این فرصت استفاده می‌کنم تا جامعه سرمایه گذاران را مجدداً به استفاده فعال از این فرصتها دعوت کنم. آزادسازی نرخ ارز، اقدامات مقابله‌ای با فساد و مصونیت از مجازات با هدف ایجاد فضای کسب و کار از جمله اقدامات دیگر ماست. این اقدامات اساساً در جهت ایجاد تحول در اقتصاد آنگولا، جذب سرمایه‌گذاری خصوصی، کمک به کاهش نابرابری‌های اجتماعی، ایجاد شغل برای جمعیت جوان و تلاش برای رشد سریع اقتصادی است.»

شایان ذکر است، آنگولا با وجود این که کشور نفت خیز است اما به دلیل نا آرامی‌ها و عدم بهره برداری بهینه از این نعمت، تنها خام فروشی نفت داشته و به عنوان کشوری با اقتصاد تک محصولی شناخته می‌شود. به همین دلیل اقتصاد آسیب پذیری دارد به طوری که با شیوع کرونا و عدم امکان فروش نفت به گونه ای که پیش بینی کرده بودند، دچار چالش جدی شده است. این کشور برای مقابله با این چالش برنامه پرداخت بدهی‌های خود را از بودجه سال جاری حذف نمود. ضمن اینکه ارزش پول این کشور در دوره شیوع کرونا با کاهش جدی مواجه شد. مشکلات دیگر همچون بیکاری و درآمد اندک مردم، نبود زیرساخت‌های مناسب باعث شده تا دولت نه تنها به فکر خصوصی سازی باشد بلکه سرمایه گذاری خارجی و حضور شرکتهای خارجی در این کشور را به طور جدی دنبال کند. کاهش وابستگی به نفت و متنوع سازی اقتصادی کشور نیز از موضوعات مورد توجه دولت جدید است.

منبع: پرتال معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت خارجه، دعوت رئیس جمهور آنگولا برای سرمایه گذاری در این کشور،

در: <https://b2n.ir/393581> .۱۳۹۹/۰۸/۲۲

معرفی پارک فناوری اتیوپی

پارک فناوری اتیوپی در زمینی به مساحت ۲۰۰۰ کیلومتر مربع و در فازهای گوناگون مشتمل بر بخش‌های فناوری اطلاعات، تجاری و تفریحی احداث و از تقریباً ۴ سال گذشته فعالیت خود را آغاز نموده است. در حال حاضر، شرکت‌های تکنو (TECNO)، اسکوتیکس (Scotics)، سینیکس (Syinix)، آفریکام (AfriCom)، رکسیکو (Raxico)، اورنج (Orange) دارای دفاتر و مشغول فعالیت در این پارک هستند.

شرکت چینی تکنو اکنون مشغول تولید و صادرات لوازم جانبی موبایل و تجهیزات کامپیوتری است. شرکت اورنج فرانسه نیز دفتری برای آموزش در زمینه فناوری اطلاعات در اختیار دارد. شرکت آمریکایی رکسیکو نیز یک مرکز دیتا سنتر در این پارک راه‌اندازی کرده است. شرکت مخابراتی آفریکام آفریقای جنوبی نیز در این پارک دارای دفتر است. همچنین چند شرکت هندی نیز در زمینه اپلیکیشن‌ها از جمله سیستم‌های پرداخت الکترونیک نیز مشغول فعالیت هستند. سه عامل ارزآوری، اشتغال‌زایی و انتقال تکنولوژی توسط شرکت‌های سرمایه‌گذار به عنوان مهمترین عوامل جهت پذیرش در کشور اتیوپی هستند.

با توجه به سیاست‌های دولت اتیوپی در زمینه اصلاحات اقتصادی و گذار از اقتصاد آنالوگ به سمت دیجیتال در ۵ سال آینده که در تصویب استراتژی اقتصاد دیجیتال ۲۰۲۵ توسط هیات وزیران اتیوپی متبلور است، فضای فعالیت و سرمایه‌گذاری در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات و هوش مصنوعی بخصوص در زمینه‌های کشاورزی و پرداخت دیجیتال بسیار مهیا بوده و از حمایت جدی دولت این کشور نیز بهره‌مند است.

اتیوپی در راستای توسعه اقتصاد دیجیتال در اواخر سال ۲۰۱۹ با پلتفرم «علی بابا» برای ایجاد یک مرکز جهانی تجارت الکترونیک، یادداشت تفاهمی را به امضاء رسانده‌اند. در روزهای گذشته نیز تجارت الکترونیک قهوه اتیوپی به چین از طریق پلتفرم «علی بابا» به طور رسمی توسط رئیس‌جمهور این کشور آغاز شد. همچنین این کشور با شرکت‌های اعتباری مسترکارت نیز توافق‌نامه‌ای در زمینه پرداخت الکترونیکی امضاء کرده است.

منبع: پرتال معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت خارجه، معرفی پارک فناوری اتیوپی، ۱۳۹۹/۰۸/۲۸. در:

<https://b2n.ir/429385>